בד א מיי' פ"ז מהלכות לולב הלכה ח סמג

עשין מד טוש"ע א"ח סי

עבין מה טוט ע ט ט ט מ מרנ סעיף א: בה ב מייי שם טוש"ע

שם סעיף ב:

שם שעיף ה. בו ג טוש"ע שם סעיף א: בו ד מיי' פ"ח מהלכות לולב הלכה א סמג

עשין מד טוש"ע א"ח סי

מרמט סעיף א:

טוש"ע א״ח

תרמו סעיף ו:

בש ו מיי שם הלכה ה

טוש"ע שם סעיף ב: ל ז ח מיי שם פ"ו הלכה

ב טוש"ע שם סעיף ג:

מוסף רש"י

שדרו של לולב. זהו לד העשוי כשדרה של

בהמה. שהחוליות והזלעות

מחוברות בה מיכן ומיכן

מחילות ועליו עולין מיכן [ומיכן] ואמלעו חלק

ועולה כמקל, ואותה שדרה

ועונה כמקב, וחומה שדרה האמלעית לריך שמהא יולאה למעלה מן ההדם והערבה טפח לבד מה שהעלין ארוכין למעלה לאחר שכלמה השדרה

שאין עוד עלין מדובקין ועולין כו (סידור רש"י סי" רעג). צריך שיצא מן

ההדם טפח. לבד אורך העלין, שדרה קרי כל זמן שהעלין הולכין ומסחברין

ומוסיפיו ואחר שכלתה

השדרה גובהין אורך העלין

למעלה (נדה כו.). אימא

וכדי לנענע בו. שלשה

טפחים תהא השדרה כנגד אורכו של הדק וטפח יותר כדי לנענע,

לבעינן נענוע כדלקמן (לו:) מעלה ומוריד מוליך

ומבים לעלור רוחות רעות ומפיט טעטר מחות נעות וטללים רעים (לעיל כּט:). ענביו מרובות מעליו

פסול. דהוה ליה מנומר

ואין ממעטין ביו״ט.

משום שבות שדומה למתחו

משום שכות שיותה למתחן כלי ומכשירו (לקמן לג.) דמתקן מנא להכשיר את

הפסול (לעיל יא:).

רבינו חננאל

כל לולב שיש בו שלשה

טפחים כדי לנענע בו כשר. אמר רב יהודה אמר שמואל שיעור הדס

וערבה ג' ולולב ד'. כדי

שיהא לולב יוצא מן ההדס

. טפח. ואקשינן ממתני׳ כל

לולב שיש בו ג׳ טפחים

לנענע בו כשר, מר כדאית

ליה ומר כדאית ליה. גופא

ר׳ טרפוז אומר באמה

טרפון, השתא עבות ג' טפחים שהן חצי אמה

. לא משכחינן. באמה בת

חמשה טפחים. מאילו

חמשור בב.. ב, הטפחים הגדולים שהן הג׳

טפחים, חצי אמה ושלשה

חומשי טפח. מי משכחינז.

דרב דימי דאמר באמה בת

ששה טפחים עשה אותה

[ה׳], כלומר חלוק הטפר

השישי על ה' טפחים, יבא

ולזכל אחד טפח וחומש

כמו

הלולב

373

וסמג שם

בח ה מיי

ואיכא דרמי להו מירמא. למתני׳ וברייתא ואגב רמיא דידהו אתמר דאביי לשנוייהו: שתי תמרות. שני דקלים: גיא בן הנס. סמוך

לירושלים: שיהא לולב יולא למעלה מן ההדם. כשם שהוא גבוה

במינו מכולן: שדרו. לבד (ה) שהעלים ארוכים למעלה לאחר שכלתה

השדרה שאין עוד עלין דבוקין ועולין

בו: אימא וכדי לנענע. ומה שיולא

למעלה מן האגד הוא המנענע: למר

כדחים ליה כו'. לשמוחל טפח עם

עליו ולר׳ יוחנן טפח שדרה: מחי

לאו בהדי עלין. ותיובתה דר' יוחנן:

באמה בת חמשה. קא סלקא דעתיה

דהכי קאמר לריך להיות הדם וערבה

אמה בת חמשה טפחים: שרא ליה

מריה. ימחול לו רבונו כלומר לריך

הוא לבקש מחילה על דבריו: עבות

שלשה לח משכחינן. שלשה מפחים

אין אנו יכולין למצוח שיהא עבות

כראוי קלוע כמין קליעה ודומה

לשרשרת כדלקמן ורוב הארוכין הדם

שוטה הם והוא אומר לנו באמה

בת חמשה ומטריח על ישראל: כי

אסא רב דימי. פרשה לדר׳ טרפון

ל) עירובין יט. ע"ש, מ"ש, נדה כו., ג) [לעיל

כט:ז. ד) ותוספי פ״ב

לטואפ פי ב ה"ט], ה) [בס"א: רביעי], 1) [וע"ע תוס' נדה כו. ד"ה

שלרה], ז) ר"מ, מ) [עי' תוס' שס], ע) גי' ר"מ וכן

או כמו, י) ר"מ, **כ**) [וע"ע

תוספות ב"ה לב: ד"ה גביו.

של לולב. ברייתה דפ' המפלת (נדה דף כו. ושם) מסייעה ליה לר׳ פרנך דתני אושעיא זעירא דמן חברייא חמשה שיעורן טפח וקא חשיב שדרו של לולב ושמואל לא חייש דלא מיתניא

> שראשי עלין עשוין חדין כמחט: האמת והשלום אהבו. חס אינו לא אמת ולא שלום שהוא עשוי לפס המות כך פירש

> לא הוי מצי למימר גבי מרור שיכול אבל הכא גבי נטילת לולב לריך כל המינים כדרך גדילתן: תלתא מרפי בחד קינא. שלשה

עלין בקן אחד ויולאין מעוקן אחדי:

וליכא ואימא דולבא בעינן ענפיו חופין את עצו וליכא ואימא הירדוף אמר אביי וליכא ודרכיה דרכי נועם וליכא רבא אמר מהכא באמת והשלום אהבו תנו ברכיה דרכי נועם וליכא רבגן קלוע כמין קליעה ודומה לשלשלת זהו הדם רבי אליעזר בן יעקב אומר ענף עץ עבות עץ שמעם עצו ופריו שוה הוי אומר זה הדם תנא עץ עבות כשר ושאינו עבות פסול היכי דמי עבות אמר רב יהודה יוהוא דקיימי תלתא תלתא שרפי בקינא רב כהנא אמר אפילו תרי וחד רב אחא בריה דרבא מהדר אתרי וחד הואיל ונפיק מפומיה דרב כהנא אמר ליה מר בר אמימר לרב אשי אבא "לההוא הדם שומה קרי ליה ת"ר נשרו רוב עליו ונשתיירו בו מיעום כשר ובלבד שתהא עבותו קיימת הא גופא קשיא אמרת נשרו רוב עליו כשר והדר תני ובלבד שתהא עבותו קיימת כיון דנתרי להו תרי עבות היכי משכחת לה אמר אביי משכחת לה באםא

בי ר' חייא ורבי אושעיאי : צא מהן שלשה להדם והשאר ללולב. פירש החונטרס והרביע שהוספ׳ בלולב יהא בטפח (ג) כאלו ויש ספרים ∘ואיכא דרמי ליה מירמא תנז ציני הר הברזל שכתוב בהדיא וטפח ללולב ובכל עניו כשר והתניא פסולה אמר אביי לא קשיא כאן שראשו של זה מגיע לצד עיקרו של זה שנפרש לא מיתוקמא ההיא "[דתניא] (נדה דף כו.) חמשה שיעורן טפח כר' כאן שאין ראשו של זה מגיע לצד עיקרו של מרפון דטפח דלולג אינו שוה לאחרים יו דולבא. ען ערמון זה יאמר רבי מריון אמר ר' יהושע בן לוי קשטניי"ר קלוע הוא כך פי׳ בקונטרס ובפרק אם אינן מכירין (ר״ה דף כג. ושם) חשיב ליה גבי עשרה מיני ארזים הן ואומר רבינו תם דאין זה קשטניי״ר שאינו קלוע: דרביה דרבי נועם. והאי מברז את הידים כהולים

> הקונטרס ועל חנם החקק לומר טעם בפני עלמו אכל קרא דכל חד שייך אתרוייהו ומתוך פירושו משמע דהירדוף היינו הרדופני בפרק אלו טרפות (חולין דף נח:) אחוות דם והמעושנת ושאכלה הרדופני שהוא סם המות לבהמה ואי אפשר לומר כן כדמוכח בפ' כל שעה (פסחים דף לט. ושם) גבי מרור דקא חשיב הרדופני גבי ירקות שאדם יולא בהן ידי חובתו בפסח והירדוף פסל התם משום דמה מלה מין זרעים אף מרור מין זרעים אלא היינו דלא חשיב לא נועם ולא שלום לפי שראשי עליו חדין ועוקלין את הידים והאי טעמא לכותשו או להסיר עוהציו ולאכול

> מתוך עוקן אחד כדפירש בקונטרס וכן פירש תרי וחד שני עלין בעוקץ אחד ועלה אחד מלמטה ועולה ורוכב על השנים וחומרא גדולה הוא דאינו מלוי ושמא בחד קינא מיקרי כשהם סמוכים ודבוקים זה בזה אע"פ שכל אחד בעוקלו ש (ומיהו) תלתא בקינא חד הוו יתבי כדאמר פרק הכונס (ב"ק דף נת.) שלשה דקלים (ד) בשורה חחת וכמו כן שלשה עלין י [אינן]

ואמרי לה תני רבה בר מרי משום רבן יוחנן בן זכאי שתי תמרות יש בגיא בן הנם ועולה עשן מביניהם וזהו ששנינו ציני הר הברזל כשרות וזו היא פתחה של גיהנם: לולב שיש בו שלשה מפחים: אמר רב יהודה אמר שמואל "שיעור הדם וערבה שלשה ולולב ארבעה כדי שיהא לולב יוצא מן ההדם מפח ורבי פרנך אמר רבי יוחנן מפח של לולב צריך שיצא מן ההדם מפח תנז שלולב שיש בו ג' מפחים כדי לנענע בו כשר אימא וכדי לנענע בו כשר מר כדאית ליה ומר כראית ליה תא שמע שיעור הדם וערבה שלשה ולולב ארבעה מאי לאו בהדי עלין לא לבד מעלין גופא ישיעור הדם וערבה שלשה ולולב ארבעה ר' מרפון אומר באמה בת חמשה מפחים אמר רבא שרא ליה מריה לר' מרפון השתא עבות שלשה לא משכחינן בת חמשה מבעיא כי אתא רב דימי אמר אמה בת ששה מפחים עשה אותה בת חמשה צא מהן שלשה להדם והשאר ללולב כמה הוו להו תלתא ותלתא חומשי קשיא דשמואל אדשמואל הכא אמר רב יהודה אמר שמואל שיעור הדם וערבה י שלשה והתם אמר רב הונא אמר שמואל הלכה כרבי שרפון לא דק אימר דאמרינן לא דק לחומרא לקולא מי אמריגן לא דק כי אתא רבין אמר יאמה בת חמשה מפחים עשה אותה ששה צא מהן שלשה להדם והשאר ללולב כמה הוי להו'תרי ופלגא סוף סוף קשיא דשמואל אדשמואל לא דק והיינו לחומרא לא דק דאמר רב הונא אמר שמואל הלכה כרבי מרפון: מתני' יהדם הגזול הוהיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסול נקטם ראשן נפרצן עליו או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול ואם מיעמן כשר ואין ממעטין בי"ם: גמ" תנו רבנן יענף עץ עבות שענפיו חופין את עצו ואי זה הוא הוי אומר זה הדם ואימא זיתא בעינן עבות

ואמר דהא דר' טרפון חומרא זוטא היא דאיהו נמי שלשה קאמר אלא שמשער בטפחים גדולים וה"ק ליה לתנא קמא הטפחים האלו יהו גדולים שיהו חמשה מהן ממלחין אמה בינונית שהן ו' טפחים בינוניים: אמה בת ששה. חתוך בטפחים גדולים ועשה הימנה חמשה חלקים ובהן משער שלשה להדם וטפח יותר ללולב: והשחר ללולב. רביעה שהוספת ללולב יהא בטפח גדול כאלו: כמה הוו להו. להדם וערבה תלתא טפחים בינוניים ותלתא חומשי: לא דק. שמואל בשיעוריה ונקט שלשה: אמה בת חמשה טפחים. בינוניים חלוק אותה לששה חלקים בטפחים קטנים ובהן שיעור שלשה להדם וארבעה ללולב ורבי טרפון לקולא והכי משמע מלתיה בברייתה דקחמר ליה לחנה קמה אותן שלשה טפחים שאנו משערין בהן וסתם שלשה טפחים חלי אמה הן טפחים הללו קטנים יהיו ולא יהו אלא חלי אמה באמה בת חמשה: לא דק. שמואל בשיעור (כ) שלשה דסגי בתרי ופלגה כר׳ טרפון: בותבי׳ נפרצו עליו. נשרו: ענביו. פרי שבו שדומה לענב: גב" ענף עד עבות. שכולו ענף שהעץ מחופה בעלין ע"י שהן עשויין בקליעה ושוכבין על אפיהן: ואימא זימא. כולו עלין ארוכים ורצופים ומתוך שהן מרובין מכסין את העך: בעינן עבות. מעשה שרשרת שיהו מורכבין זה על זה: דולבח. עץ ערמון קשטניי"ר קלוע הוא אבל אין עליו רצופין לכסות כל עלו: הירדוף. כמין קליעה עשויין עליו: דרכי נועם. והחי מברו בריו את הידים כקולים שראשי עליו עשויין חדין כמחט: החמת והשלום אהבו. ווה אינו לא אמת ולא שלום שהוא עשוי לקם המות: מלחא מלחא בחד קינא. שלשה עלין בקן אחד יולאין מתוך עוקך אחד: סרי וחד. שני עלין בעוקן אחד ועלה אחד מלמטה ועולה ורוכב על השנים:

תורה אור השלם 1. וּלְקַחְתֶּם לְכֶם בִּיוֹם הראשוו פרי עץ הדר ָּכָפַת הְּמָרִים וַעֲנַף בָפַּת הְמָרִים וַעֲנַף עָרָבֵי נָ -לפני ישמחתם אֱלֹהַיכֶּם שִׁבְעַת יָמִים:

.2. דרכיה דרכי נעם וכל נְתִיבֹתֵיהָ שָׁלוֹם:

יְנִיבְנְיּהְ שְׁלום: משלי ג יז 3. כֹּה אָמֵר יְיִ צְּבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחְמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וצום העשירי יהיה לבית יְהוּדָה לְשָׁשׁוֹן וּלְשִׁמְחָה יְהוּדָה לְשָׁשׁוֹן וּלְשִׁמְחָה וּלְמֹעֵדִים טוֹבִים וְהָאֱמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֱהָבוּ:

זכריה ח ייז

הגהות הב"ח

בשיעורא ונקט שלשה בשנו א הופן פעפה דסגי: (ג) תופ' ד"ה לא מהן וכו' בטפח גדול כאלו: (ד) ד"ה פלתא וכו׳ שלשה דקלים בשורש אחד וכמו כן:

גליון הש"ם גמ' ואיכא דרמי ליה גב" ואיכא דרמי ליה מירמא. כעין זה לעיל דף כז ע"ל ר"ה דף כו ע"ב ב"ב דף יט ע"ל ודף כו ע"ל:

לעזי רש"י

רבינו חננאל (המשך) טפחים באמה בת ו"ו שהז הטפחים, ל) שיעור [הדס] חצי אמה ג' טפחים. וג' הלכה כר' טרפון דאמר ג' שהן חצי אמה, והתם אמר שיעור הדס וערבה ג׳ כרבנן, דאמר׳ ג׳ באמה בת ה' טפחים שהו חצי היינו דלא דק שאמר ג' וג' חומשין. והא הלכה היא ג' בלבד, וזהו לחומרא לא דק. ג' ירושלמי תני הדם והערבה ג' ולולב הוס התפובה ג' המקב ד', 7)כרב דימי דאמר באמה בת ה' דברי ר' טרפון, וחכמים אומרים באמה בת ו"ו. על דעתיה דר' טרפון פושכין רברבין, על דעתיה דרבנז פושכיז על דעוניה דרבון פושכי דקיקין. לולב טפח, שדר של לולב צריך להיוו . היוצא מן ההדס טפח, עץ, עץ שענפיו חופין את . עצו. הוי אומר זה הדס כו׳. ר׳ אליעזר בז יעקב אומר

מהדר אתרי וחד. אף על גב דתלתא בחד קינא כל שכן דכשר הואיל ונפק מפומיה דרב כהנא: אבא לההוא. דתרי וחד הדס שוטה קרי ליה: **רוב עליו**. תרי מכל עבות: dad

ופריו שוין, ואיזה זה הדס. תנא עבות כשר ושאינו עבות פסול. היכי דמי עבות, אמר רב יהודה כגון דקאי תלתא תלתא טרפי בחד קינה. ורב הונא והוא בהוד כביר וסאת: בבוד בשני הידר להידר המחוד אחרי וחד, הואיל ונפק מפוטיה דרב כהנא. אמר לה מר ב ר אמיןמרן אמר אפי חרתי וחד. רב אחא בריה דרבה מחזר אחרי וחד, הואיל ונפק מפוטיה דרב כהנא. אמר לה מר ב ר אמיןמרן לרב אשי, אבא להאי דקאי תרי וחד, הדס שוטה קרי ליה, ולא הוה מכשריה ללולב. כראשכחן בעזרא דכתיב הדס וכתיב עבות, ואמר רב חסדא הדס [שוטה] לסוכה, ועץ עבות ללולב. ת"ר נשרו רוב עליו [ו]נשתיירו בו מיעוט כשר, ובלבד שחתא ערוחו פיימה פירשה אריי

ניןכי אווו טפוד דווומש טפח, צא מהם ג' להדס וטפח ללולב, נשאר מן האמה של ה' טפחים אחד חומש. ואמר שמואל הלכה כר' טרפוז דאמר באמה בת ה' וולמעלה אמר שעור הדס וערבה התפתח של היו מפודם את התפתחה התפתחה התפתחה ביו המתפתחה במתפתחה ביו התפתחה התפתחה בתחום התפתחה בתחום התפתחה בת ג' טפחים]. ושנינן לא דק, אמר ג' ושיעורו יתר. ומתמחינן אימור דאמרנין דלא דק לחומרא, אבל זה לקרלא הוא, כי החובה ג' טפחים וג' חומשי טפח כר' טרפון, והוא אמר שיעור הדס וערבה ג' טפחים כחכמים. ומתרצינן לה (כדרבא) [כדרביז] דאמר, אמה בת ה' עשה אותה ששה. פי', אמה (כ)שאמר תנא קמא שיעור הדס וערבה ג', השיב